

Dr Bohdan Kaczmarek
Katedra Teorii Polityki i Myśli Politycznej WNPiSM UW
Dyżur w semestrze zimowym we wtorki, w godz. 13.00 – 14, p. 208, INP, wskazany
wcześniejszy kontakt mailowy
E-mail b.kaczmarek@uw.edu.pl
Strona: www.teoriapolityki.com

Teoria polityki
Ramowy program i przewodnik po literaturze do wykładu,
studia dzienne II stopnia, semestr zimowy r.ak. 2023/2024

- **Cele:** Zapoznanie studentów z próbami syntezy różnych interpretacji istoty polityki, polityczności i zjawisk politycznych oraz kontrowersjami wokół kluczowych kategorii, heurystyk, modeli i wyjaśnień teorii polityki, ukazanie wzajemnych związków i interferencji różnych dyscyplin nauki badających zjawiska i procesy polityczne, kształtowanie wyobraźni politologicznej, umiejętności kreatywnego myślenia teoretycznego i samodzielnej analizy polityki, oceny dynamiki zmian teorii politycznych, społeczno-historycznego kontekstu zjawisk politycznych oraz wyjaśniających je teorii, kształtowanie umiejętności posługiwania się teorią i ukazywanie przydatności i ograniczeń podejścia teoretycznego w analizie politologicznej.
- **Podstawowe metody:** wykład z elementami konwersatorium, dyskusja w oparciu o literaturę rekomendowaną w programie zajęć, referaty, recenzje lub prace pisemne uczestników, konfrontowanie teoretycznych modeli polityki z analizą bieżących wydarzeń politycznych
- **Sposób zaliczenia:** egzamin ustny lub pisemny. Do zaliczenia zajęć konieczne też będzie przygotowanie przez uczestników referatu na zajęciach albo w formie pisemnej recenzji jednej z pozycji sugerowanych w programie zajęć albo opracowania na temat jednego z zagadnień zawartych w programie. Recenzja, jak i praca pisemna powinna być przygotowana samodzielnie, mieć objętość minimum 8 stron maszynopisu znormalizowanego, być opatrzona przypisami i bibliografią, powinna być przesłana mailem w formie elektronicznej najpóźniej do przedostatnich zajęć w semestrze. Referaty powinny być wygłaszane, nie czytane. Ocena z referatu lub recenzji będzie mieć wpływ na ocenę końcową.

● **Ramowy program i przewodnik po literaturze**

1. Przedmiot, status poznawczy i funkcje teorii polityki

Przedmiot i metody badań teorii polityki a innych dyscyplin nauki badających politykę. Teoria polityki a teoria władzy, teoria organizacji i socjologia stosunków politycznych. Teoria polityki a filozofia polityki. Funkcje teorii polityki. Tradycje teorii polityki w Polsce i debata nad oceną jej dorobku. Kontrowersje wobec sposobu uprawiania teorii polityki. Problem interdyscyplinarności, transdyscyplinarności, demarkacji w nauce i przedmiotu badań. Status poznawczy nauk społecznych i politycznych. Istotna sporność pojęć i problem trwałej nierozstrzygalności sporów teoretycznych. Problem wartościowania w naukach społecznych i politycznych. Ideologiczny wymiar poznania społecznego a tradycyjny postulat obiektywizmu i aksjologicznej neutralności. Wieloparadygmatyczny charakter politologii i teorii polityki. Teoria polityki jako heurystyczna struktura badań versus teoria polityki jako subdyscyplina nauki o polityce. Teoria polityki a teoria politologii. Teoria polityki jako dyscyplina dydaktyczna.

Literatura podstawowa:

1. J. Baszkiewicz „Społeczne zobowiązania nauk politycznych”, w: J. Błuszkowski /red./ „Dylematy polskiej transformacji”, Warszawa 2008
2. T. Klementewicz, „Rozumienie polityki. Zarys metodologii nauki o polityce”, Warszawa 2011, r. 3, 9.
3. S. Filipowicz „O fałszywej cnotie skrupulatności i potrzebie teorii polityki”, [w:] F. Pierzchalski, M. Tobiasz, J. Ziółkowski (red.) „Wokół holistycznej interpretacji polityki. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi zw, dr hab. Mirosławowi Karwatowi, Warszawa 2020
4. F. Pierzchalski „Polityka jako rozmyty przedmiot badań”, [w:] B. Kaczmarek (red.) „Metafory polityki 4”, Warszawa 2013
5. T. Klementewicz „Wierzący ale niepraktykujący”. Neutralność ideologiczna jako alibi naukowości postpolitycznej politologii”, [w:] „Teoria polityki” nr 2/2018, <https://www.ejournals.eu/TP/2018/Nr-2/art/11504/>

Literatura uzupełniająca:

5. Jabłoński A.W., „Pluralizm teoretyczny w nauce o polityce”, [w:] „Czym jest teoria w politologii ?”; red. Z.Blok, Warszawa: Wydawnictwo ELIPSA, 2011
6. J. Woleński „Spór o status metodologiczny nauki o polityce”, w: K. Opalek /red./ „Metodologiczne i teoretyczne problemy nauk politycznych”, Warszawa 1975 lub w: J.P. Georgica /red./ „Wybór tekstów do studiowania teorii polityki”, Warszawa 1981
7. S. Filip[owicz] „Nauki o polityce i hermeneutyka. Krytyczne spojrzenie na aspiracje poznawcze nauk o polityce”, [w:] S. Sulowski (red.) „Nauki o polityce 2.0. Kontrowersje i konfrontacje”, Warszawa 2018

2. Kluczowe orientacje teoretyczno – metodologiczne w teorii polityki

Kluczowe modele badania polityki: analityczno-empiryczny i hermeneutyčno-humanistyczny. Paradygmaty, metafory i modele teoretyczne w naukach społecznych i teorii polityki. Metoda metafor w badaniu polityki. Przykładowe typologie paradygmatów – model Burrella i Morgana, propozycja zespołu B. Krauz-Mozer, klasyczne modele filozoficzne. Paradygmat krytyczny w teorii polityki i politologii. Perspektywy teoretyczne w teorii polityki – model instytucjonalny, neoinstytucjonalny, systemowy, funkcjonalny, konfliktowy, decyzyjny, behawioralny, teorii gier, normatywny, racjonalnego wyboru, interpretacjonistyczny, marksistowski i postmarksistowski. Strategie budowy teorii: indukcyjna, dedukcyjna, skojarzeniowa. Rodzaje wyjaśnień w teorii polityki: teleologiczne, kauzalne, funkcjonalne, genetyczne, strukturalne. Metody jakościowe a ilościowe. Metoda porównawcza. Metoda dialektyczna

Literatura podstawowa:

1. M. Karwat „O statusie poznawczym i zaletach metafor” w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003
2. W. Kostecki „Metafora jako narzędzie interpretacji polityki”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 3”, Warszawa 2005
3. B. Kaczmarek „Wstęp”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
4. D. Marsh, G. Stoker „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006, cz. I
5. M. Gulczyński „Alternatywne orientacje w politologii”, http://www.academia.edu/19745288/Alternatywne_orientacje_w_polityce_and_politologii
6. *Teoria polityki*, nr 2/2018, <https://www.ejournals.eu/TP/2018/Nr-2/>
7. *Teoria polityki*, nr 1/2017, <https://www.ejournals.eu/TP/2017/Nr-1/>

Literatura uzupełniająca:

8. K. von Beyme „Współczesne teorie polityczne”, Warszawa 2005, cz. II
9. A. Heywood „Teoria polityki Wprowadzenie”, Warszawa 2009, r. 2
10. M. Burawoy „O socjologię publiczną. Przemówienie prezydenckie z roku 2004”, <http://burawoy.berkeley.edu/PS/Translations/Poland/ASA.Polish.pdf>
12. R. J. Bernstein „Odnowa teorii społecznej i politycznej”, DSW 2015, r. 4
- 13 M. Burawoy” Ostatni pozytywista”
http://pracownik.kul.pl/files/37099/public/Burawoy_Ostatni_pozytywista.pdf
14. P. Sztompka „Kolejna socjologiczna utopia”,
<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/slh/article/view/slh.2014.011>

3. Pojmowanie polityki i polityczności

Potoczne a teoretyczne ujęcia polityki. Polityka jako sztuka rządzenia, jako sprawy publiczne, jako władza, jako kompromis i konsensus. Polityka jako działalność, jako zjawisko i rodzaj przestrzeni społecznej i jako atrybut rzeczywistości społecznej. Psychoanalityczna koncepcja polityki H. Lasswella. Polityka jako mobilizacja polityczna. Polityki szczegółowe. Kluczowe spory występujące w definiowaniu polityki. Kratocentryczne a socjocentryczne interpretacje polityki. Formalistyczne ujęcia polityki. Kryteria politycznego charakteru zjawisk społecznych. Zjawiska polityczne z genezy i natury a wtórne polityczne uwikłanie zjawisk. Zjawiska polityczne a parapolityczne. Kontekstowo – relacyjny i stopniowalny charakter polityczności. Metapolityka, ustanawianie reguł gry, metaregulacja a regulacja. Podstawowe współzależności polityki i innych sfer życia społecznego – gospodarki, kultury, nauki, prawa. Postpolityka i teza o zamieraniu polityki. Polityka – czy kryzys dominującego paradygmatu? Polityka a polityczność. Granice polityczności. Patologie i karykatury polityki

Literatura podstawowa:

1. F. Ryszka „Wstęp do nauki o polityce. Uwagi metodologiczne”, Warszawa-Poznań 1981, r.I lub F. Ryszka „O pojęciu polityki”, Warszawa 1992, s. 38-85
2. M. Karwat „Polityczność i upolitycznienie. Metodologiczne ramy analizy”, Studia Politologiczne, vol.17, Warszawa 2010
3. B. Kaczmarek „Kilka uwag w sprawie interpretacji polityki”, w: „Pokolenia Kultura Polityka Księga Jubileuszowa na 65-lecie Profesora Bronisława Gołębiowskiego”, Warszawa 1999,
4. M. Karwat „O karykaturze polityki”, Warszawa 2012, r. I, II, III

Literatura uzupełniająca:

5. C. Schmitt „Pojęcie polityczności”, w: C. Schmitt „Teologia polityczna i inne pisma”, Kraków 2000
6. L. Porębski „Między przemocą a godnością Teoria polityczna Harolda D. Lasswella”, Kraków 2007, r. 3
7. Klementewicz T. (2013), Politolog w labiryncie paradygmatów – pułapki eklektyzmu, w: Podejścia badawcze i metodologiczne w nauce o polityce, red. B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj, Księgarnia Akademicka, Kraków, s. 31–43
8. Krauz-Mozer B., Ścigaj P. „Sklep z podróbkami? Podejścia badawcze i metodologiczne w nauce o polityce”, w: „Podejścia badawcze i metodologiczne w nauce o polityce”, red. B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj, Kraków 2013

4. Polityka jako proces organizacji życia społecznego, homeostat systemów społecznych oraz kapitalistycznego systemu - świata

System społeczny. Rodzaje systemów społecznych. Systemy autopoietycznej autoreferencyjne. Homeostaza. Adaptacja i samoregulacja. Równowaga dynamiczna systemów społecznych. Entropia. Organizacja jako system i proces społeczny. Polityka jako organizacja w sensie prakseologicznym, systemowym, psychosocjologicznym, w rozumieniu ekonomii kosztów transakcyjnych, w sensie interpretatywnym. Władza a proces homeostazy systemów społecznych. Konflikt a integracja i dezintegracja systemów społecznych. Koncepcje systemowe a teoria aktora – sieci /AN-T/. Współzależność polityki i innych dziedzin życia społecznego. Funkcje polityki w systemach społecznych i systemie globalnym. Pole polityki

Literatura podstawowa:

1. O. Cetwiński, M. Karwat „Polityka jako homeostat”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa w2001
2. B. Kaczmarek „Polityka jako proces organizacji życia społecznego”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
3. Y. Varufakis, Globalny Minotaur. Europa, Ameryka i przyszłość światowej gospodarki, W-wa 2015, r.4,9.
4. I. Wallerstein „Analiza systemów – światów. Wprowadzenie”, Warszawa 2007

Literatura uzupełniająca:

5. K. Arbiszewski „Splatając na nowo ANT. Wstęp do Splatając na nowo to, co społeczne”, w: B. Latour „Splatając na nowo, to co społeczne”, Kraków 2010
6. N. Luhmann „Systemy społeczne”, Kraków 2007, „Wprowadzenie. Zmiana paradygmatu w teorii systemów” oraz r.I

5. Interesy a polityka. Polityka jako proces artykulacji interesów. Klasowa interpretacja zjawisk i procesów politycznych współcześnie

Rozumienia interesu. Interesy a potrzeby. Interesy a preferencje. Interes obiektywny i subiektywny. Główne orientacje teoretyczne w pojmowaniu interesów. Sprzeczność i konflikt interesów. Antagonizm interesów. Interesy całości a interesy części. Interesy klas i wielkich grup społecznych. Interes zbiorowy a dobro wspólne. Polityka jako roztropna troska o dobro wspólne. Artykulacja interesów. Anatomia procesu artykulacji interesów, Artykulacja w szerokim i wąskim sensie. Agregacja, dezagregacja, selekcja ,segregacja i koordynacja interesów. Polityka jako społeczna przestrzeń artykulacji interesów. System polityczny jako system artykulacji interesów. Kanały i środki artykulacji interesów. Artykulacja interesów a reprezentacja, mobilizacja, instytucjonalizacja i legitymizacja polityczna. Grupy interesów. Teorie grup interesów. Podział socjopolityczny. Szerokie a ściśle rozumienie polityki. Polityka na poziomie mega, makro, mezo i mikrostrukturalnym a postulat emergentnego strukturalizmu socjologicznego

Literatura podstawowa:

1. B. Kaczmarek „Polityka jako proces artykulacji interesów”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
2. J. Kochan „Studia z teorii klas społecznych”, Warszawa 2011, r. IV
3. M. Karwat „Polityka jako maskarada interesowności”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003

Literatura uzupełniająca:

4. P. Mazurkiewicz „Polityka jako roztropna troska o dobro wspólne: koncepcja polityki w katolickiej nauce społecznej”, w: W. Wesołowski /red./ „Koncepcje polityki”, Warszawa 2009
5. P.A. Sabatier „Przynależność do grup interesów a ich organizacja: przegląd teorii”, w: J.

Szczupaczyński /wybór i opracowanie/ „Władza i społeczeństwo”, Warszawa 1995
„Elementy teorii polityki”, Warszawa 1989

6. M. Gdula, Dobra zmiana w Miastku. Neoautorytaryzm w polskiej polityce z perspektywy małego miasta, Warszawa 2017, <http://krytykapolityczna.pl/file/sites/4/2017/10/Dobra-zmiana-w-Miastku.pdf>

6. Polityka a władza. Polityka jako problem władzy

Rozumienia władzy. Główne stanowiska teoretyczne i metodologiczne, koncepcje oraz spory w pojmowaniu władzy. Tzw. nurt główny a nurt poboczny w definiowaniu władzy. Koncepcja władzy S. Lukesa. Problem statusu ontologicznego władzy, relacyjności, konfliktowości, świadomości, funkcjonalnego charakteru władzy, związku władzy i przemocy. Władza, wpływ, kontrola, autorytet. Funkcje władzy. Alternatywy władzy. Władza jako funkcja i atrybut systemu społecznego a władza jako relacja. Władza strukturalna. Procesualna teoria władzy. Władza globalizacji. Performatywne i konstruktywistyczne rozumienia władzy. Anatomia, atrybuty i paradygmaty władzy. Asymetria i kontrasymentria władzy. Zakres, zasięg, moc, koszty władzy. Władza realna i potencjalna, urealnienie i ufaktycznienie władzy. Fluktuacja i alternacja władzy. Podmioty władzy, władza a panowanie. Model plenipotenty w interpretacji władzy. Związki wzajemne rozumienia władzy i polityki. Władza a władza polityczna. Władza jako środek realizacji polityki. Władza polityczna a władza państwowa. Model podstaw władzy i koncepcje jej źródeł władzy. Władza a wiedza i informacja. Władza a zasoby. Władza a kultura i podłoże historyczne. Władza symboliczna. Władza a technologia. Władza a ryzyko i niepewność. Władza a obszary graniczne. Władza a struktura. Władza a porządek nieformalny. Władza jako kapitał i środek wymiany społecznej. Władza jako sieć, władza sieci. Monopolizacja władzy i jej uwarunkowania. Strategie walki o kontrolę nad źródłami władzy. Środki i metody walki politycznej.

Literatura podstawowa:

1. J. Scott „Władza”, Warszawa 2006, r.1
2. S. Lukes „Władza w ujęciu radykalnym”, w: A. Jasińska-Kania, L.M. Nijakowski, J. Szacki, M. Ziółkowski /wybór i opracowanie/ „ Współczesne teorie socjologiczne”, tom 1, Warszawa 2006
3. B. Kaczmarek „Polityka – problem władzy czy problem własności. Własność jako przesłanka władzy”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, s. 127-138, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
4. Ł. Zamecki „Polityka jako sprawowanie władzy w trzech wymiarach”, w: B. Kaczmarek „Metafory polityki 4”, Warszawa 2013

Literatura uzupełniająca:

5. B. Hiddens „Filozofie władzy Od Hobbesa do Foucaulta”, Warszawa – Wrocław 1999
6. R.A. Dahl, B. Stinebrickner „Współczesna analiza polityczna”, Warszawa 2007, r. 1-3 5
7. A. Toffler „Zmiana władzy”, Poznań 2003, cz.

7. Polityka a ekonomia. Polityka jako skoncentrowany wyraz ekonomiki

Strukturalny kontekst i przesłanki polityki i władzy a porządek jawny, ukryty i głęboko ukryty. Przesłanki strukturalno-funkcjonalne a kulturowe. Władza a potrzeby przetrwania i rozwoju systemów społecznych. Historyczny charakter systemów władzy i polityki. Władza a własność, tradycja marksowska a weberowska. Władza a panowanie. Własność w sensie prawnym a socjoekonomicznym. Własność jako dysponowanie a jako całokształt stosunków ekonomicznych, Przykładowe interpretacje własności w sensie socjoekonomicznym: Kozyr-Kowalski, Pipes, ekonomia kosztów transakcyjnych O. Williamsona. Kreacja władzy przez

własność a kreacja własności przez władzę. Warstwa zarządzająca. Oligarchizacja władzy a własność. Polityka jako oligarchizacja życia społecznego Władza ekonomiczna a władza polityczna. Władza a własność na przykładzie transformacji systemowej. Własność jako przesłanka władzy. Polityka a ekonomika – dialektyka zależności. Polityka i ekonomika współcześnie. Strategie kapitału i strategie państw w procesie globalizacji. Neoliberalny Lewiatan

Literatura podstawowa:

1. B. Kaczmarek „Polityka – problem władzy czy problem własności”, w: „Metafory polityki 2”, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
2. A. Bihl „Nowomowa neoliberalna”, Warszawa 2008, Wstęp i „Rynek”, „Własność”
3. J. Scott „Władza”, Warszawa 2006, r. 4
4. M. Karwat „Polityka jako skoncentrowany wyraz ekonomiki”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
5. L. Waquant, Trzy kroki w stronę historycznej antropologii faktycznie istniejącego neoliberalizmu, Praktyka Teoretyczna, nr 5/2012, <https://www.praktykateoretyczna.pl/artykuly/loic-wacquant-trzy-kroki-w-strone-historycznej-antropologii-faktycznie-istniejacego-neoliberalizmu/>

Literatura uzupełniająca:

6. S. Kozyr – Kowalski „Socjologia, społeczeństwo obywatelski i państwo”, Poznań 1999, r. 2,3,4
7. A. Heywood „Teoria polityki”, Warszawa 2009, r. 11
8. R. Michels „Oligarchiczne tendencje organizacji”, w: J. Szczupaczyński /wybór i opracowanie/ „Władza i społeczeństwo”, Warszawa 1995
9. R. Miński „Aktualność myśli Roberta Michelsa”, Warszawa 2016, r. III

8. Polityka jako dążenie władzy do prawowitości. Legitymacja i legitymizacja.

Rozumienie legitymacji, legitymizacji, prawomocności a prawowitości władzy. Legitymizacja a autolegitymizacja. Koncepcje i typologie legitymizacji, typologia weberowska i jej krytycy. Koncepcje A. Podgóreckiego A. Jasińskiej – Kani. Legitymizacja a przyzwolenie. Wymiary legitymizacji. Typowe argumenty i socjotechniki legitymizacyjne. Legitymizacja a sprawność i skuteczność władzy. Delegitymizacja i kryzys legitymizacji. Legitymizacja a przemoc. Procedura a wartości. Legitymizacja a koszty władzy. Legitymizacja władzy biurokratycznej, merytokratycznej, demokratycznej, autorytarnej, totalitarnej. Polityka a moralność. Stanowisko makiawelizmu, moralizmu i neutralistyczne. Kulturowe podstawy władzy

Literatura podstawowa:

1. W. Sokół „Legitymizacja systemów politycznych”, Lublin 1997, r. 1
2. C.A.J. Coady „Polityka a sprawa brudnych rąk”, w: Peter Singer /red./ „Przewodnik po etyce”, Warszawa 1998
3. A. Wood „Marks przeciw moralności?”, w: P. Singer /red./ „Przewodnik po etyce”, Warszawa 1998
4. B. Kaczmarek „Organizacje. Polityka, władza, struktury”, r. IV. 7, p. B

Literatura uzupełniająca:

5. T. Biernat „Legitymizacja władzy politycznej”. Elementy teorii”, Toruń 1999, r. III, IV V
6. B. Sutor „Etyka polityczna. Ujęcie całościowe na gruncie chrześcijańskiej nauki społecznej”, Warszawa 1994, r. III

9. Polityka jako powołanie do odpowiedzialności i przywództwo

Poglądy nt. istoty przywództwa, koncepcje, teorie i modele przywództwa. Przywództwo indywidualne i zbiorowe. Przywództwo jako postać władzy. Koncepcje wyjaśniania istoty przywództwa politycznego a interpretujące mechanizmy wytwarzania zapotrzebowania na przywództwo. Wymiary przywództwa. Przywództwo polityczne a proces historyczny. Style przewodzenia i ich uwarunkowania. Przywództwo a rządzenie, zarządzanie, kierowanie i administrowanie. Typologie przywództwa i przywódców. Motywacje przywódców a potrzeby zwolenników. Zapotrzebowanie na przywództwo, alternatywy przywództwa. Przywództwo polityczne a państwowe i przywództwo organizacyjne. Role społeczne polityków. Odpowiedzialność polityków. Odpowiedzialność moralna, prawna a polityczna. Patologie przywództwa. Paranoja w polityce. Władza jako mechanizm uzależnienia.

Literatura podstawowa:

1. W. Wesołowski „Polityka jako walka i autokreacja przywództwa; Max Weber i współcześni weberyści”, w: W. Wesołowski /red./ „Koncepcje polityki”, Warszawa 2009
2. R. Ingarden „Książeczka o człowieku” [dowolne wydanie], fragm. pt.” O odpowiedzialności i jej podstawach ontycznych”
3. B. Kaczmarek „Przywództwo polityczne a przywództwo organizacyjne”, w: T. Bodio /red./ „Przywództwo polityczne”, Studia Politologiczne vol. 5, Warszawa 2000, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>

Literatura uzupełniająca:

4. P. Łukomski „ Polityka jako powołanie do odpowiedzialności”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
5. M. Urban „ Polityka jako paranoja”, w: B. Kaczmarek „Metafory polityki 2”
6. J. Wawerska-Kus, J. Kus „Władza jako uzależnienie”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 3”, Warszawa 2005

10. Polityka jako instytucjonalizacja idei i reprodukcja przemocy symbolicznej

Wartości w polityce. Ideologia – definicje, typologie, funkcje. Świadomość fałszywa. Ideologia a nauka. Ideologia a utopia. Ideologia a doktryna a program. Wartości a interesy. Przemoc symboliczna i jej reprodukcja w systemie społecznym. Władza wiedzy. Wiedza jako władza. Normy i sankcje polityczne. Koncepcje polityki bez ideologii, końca ideologii i historii. Ekonomizacja polityki i jej ideologiczny sens. Polityka jako rynek, także rynek idei. Panowanie ideologiczne i hegemonia duchowa a marketyzacja polityki Kulturowy kontekst polityki Kultura polityczna

Literatura podstawowa:

1. P. Bourdieu oraz L.J. Wacquant „Zaproszenie do socjologii refleksyjnej”, Warszawa 2001, cz.I r.IV
2. L. Althusser, Ideologie i aparaty ideologiczne państwa, Nowa Krytyka. Czasopismo Filozoficzne, 2016, <http://marksizm.edu.pl/wydawnictwa/wspolczesna-mysl-marksistowska/louis-althusser/ideologie-i-aparaty-ideologiczne-panstwa/>
3. W. Kostecki „Ideologia polityczna jako forma świadomości społecznej”, w: K. Opalek /red./ „Elementy teorii polityki”, Warszawa 1989
4. T. Bodio „ Polityka jako sztuka bycia wybranym”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”

5. K. Świrek „Trzy końce ideologii – najważniejsze dwudziestowieczne ujęcia problemu”
Półrocznik *Nauka i Szkolnictwo Wyższe* 1/41/2013,
<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/nsw/article/view/1654/1624>

Literatura uzupełniająca:

6. K. Świrek, *Teorie ideologii na przecięciu marksizmu i psychoanalizy*, Warszawa 2018, r.5.
7. E. Laclau, Ch. Mouffe „Hegemonia i socjalistyczna strategia Przyczynki do projektu radykalnej polityki demokratycznej”, Wrocław 2007, r. 2
8. M. Karwat, W. Milanowski „Wartości polityczne”, w: K. Opalek /red./ „Elementy teorii polityki”, Warszawa 1989.
9. L. Szczegółka „Polityka jako fałszywa świadomość”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
10. L. Szczegółka „Polityka jako instytucjonalizacja idei”, w: j.w.
11. L. Szczegółka „Polityka jako marketing”, w: ‘Metafory polityki 2’”, Warszawa 2003

11. Podmiotowość polityczna. Polityka jako upodmiotowienie

Rozumienia podmiotowości politycznej. Model interesariusz – podmiot – aktor. Podmioty pierwotne i wtórne, ostateczne i bezpośrednie, realne i pozorne podmioty polityki, podmioty w sobie i dla siebie. Problem podmiotów wyobrażonych. Tożsamość a podmiotowość. Interesy bez podmiotu. Agregaty, kompleksy, multipleksy interesów, atraktory – strukturalne węzły kauzalne polityki. Podmioty realne a analityczne modele podmiotowości. Ludzkie zjednoczenia i wspólnoty oraz wielkie grupy społeczne jako podmioty polityki. Klasowe modele podmiotowości politycznej. Struktura a podmiotowość. Podmiotowość elit a wielkich grup społecznych. Podmiotowość a podejmowanie decyzji. Decyzje polityków a decyzje polityczne. Podstawowe modele interpretujące procesy decyzyjne w systemach społecznych: racjonalny, ograniczonej racjonalności, polityczny i anarchiczny oraz ich zastosowanie do analizy procesów politycznych. Racjonalność i irracjonalność w polityce.

Literatura podstawowa:

1. M. Karwat „Człowiek polityczny”, Warszawa 1989, r I, II, III
2. M. Karwat „Podmiotowość polityczna wielkich grup społecznych, organizacji politycznych i jednostek. Model eksplanacyjny”, w: K. Opalek /red./ „Elementy teorii polityki”, Warszawa 1989
3. S. McAnulla „Struktura a podmiotowość”, w” D. Marsh, G. Stoker „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006
4. F. Pierzchalski *Zasada przyczynowości a współczynnik podmiotowy w wyjaśnianiu zjawisk politycznych*, Świat Idei i Polityki , t. 7, Instytut Nauk Politycznych UKW,
<https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/4485/Zasada%20przyczynowosci%20a%20wspolczynnik%20podmiotowy%20w%20wyjasnianiu%20zjawisk%20politycznych.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Literatura uzupełniająca:

4. M. Karwat, W. Milanowski „Podmioty polityki”, rozdz. III w: A. Bodnar (red.), „Nauka o polityce. Podręcznik akademicki”, Warszawa 1988
5. B. Kaczmarek „W poszukiwaniu sił motorycznych i hegemonia transformacji – kilka roboczych spostrzeżeń”, w: J. Błuszkowski /red./ „Dylematy polskiej transformacji”, Warszawa 2008, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
6. D. Rotkopf „Superklasa Kto rządzi światem?”, Warszawa 2009, r.1,2,3

12. Polityka jako proces ewolucji i rewolucji

Ewolucja a rewolucja. Polityka jako kreacja zmiany społecznej. Dialektyka ciągłości i zmiany. Rewolucja, kontrrewolucja, restauracja, transformacja, metamorfoza, transgresja, reforma jako rodzaje zmiany społecznej i politycznej. Rewolucja a bunt, rebelia, pucz, zamach stanu. Rewolucja pokojowa a zbrojna. Kwestia formy zmiany społecznej a głębokości zmiany. Przesłanki rewolucji, sytuacja rewolucyjna, świadomość rewolucyjna, projekt rewolucyjny, moment rewolucji, siły napędowe i hegemoniczne w rewolucji. Treść polityczna a ekonomiczna i społeczna rewolucji. Teoria rewolucji a transformacja systemowa. Rewolucje aksamitne i mistyfikacje rewolucji

Literatura podstawowa:

1. J. Baszkiewicz „Wolność Równość Własność Rewolucje burżuazyjne”, Warszawa 1981, r. 1, 3, 4, 5, 6
2. K. Brzechczyn „Polityka jako proces rewolucyjnej zmiany społecznej. Od Marksa do współczesnych teorii rewolucji w socjologii historyczno – porównawczej”, w: W. Wesółowski /red./ „Koncepcje polityki”, Warszawa 2009
3. J. Chodak „Teorie rewolucji w naukach społecznych”, Lublin 2012, r. 2 i Podsumowanie

Literatura uzupełniająca:

4. J. Baszkiewicz „Rewolucja: kilka uwag o zmienności pojęcia”, w: J. Baszkiewicz, Państwo, rewolucja, kultura polityczna, Poznań 2009
5. W. Marzec, „Rebelia i rewolucja. Rewolucja 1905 roku i plebejskie doświadczenie polityczne”, Łódź-Kraków 2016, Wprowadzenie.
6. M. Mazzucato, „Przedsiębiorcze państwo. Obalić mit o relacji sektora publicznego i prywatnego”, Poznań 2016, r.5,9.
7. A. Karpiński, „Prawda i kłamstwa o przemyśle. Polska w obliczu III rewolucji przemysłowej”, Warszawa 2018, r.10.
8. T. Formicki „Aksamitne rewolucje – zastosowanie socjotechniki walki informacyjnej i działań psychologicznych w praktyce” cz. 1 – 6
<https://konserwatyzm.pl/page/2/?s=Formicki>

13. Polityka demokratyczna. Demokracja jako polityka – liberalna czy nieliberalna

Koncepcje demokracji; demokracja jako władza ludu, jako władza w imieniu ludu i jako władza w interesie ludu. Ewolucja postaci i modeli demokracji. Uwarunkowania demokracji, w tym ekonomiczne i społeczne. Demokracja a pluralizm. Demokracja a wolność, równość i sprawiedliwość. Demokracja a zaufanie. Demokracja polityczna a społeczno-ekonomiczna. Demokracja a interesy. Demokratyzacja. Koncepcja fałszywej demokracji. Demokratyzacja a modernizacja. Perspektywy, ograniczenia i zagrożenia demokracji współcześnie. Demokracja a rewolucja informatyczna. Demokracja neoliberalna jako polityka. Koncept demokracji nieliberalnej. Demokracja a pluralizm. Jak pogodzić wolność ze sprawiedliwością - dylemat państwa demokracji liberalnej

Literatura podstawowa:

1. I. Shapiro „Stan teorii demokracji”, Warszawa 2006, r. 1 i 3
2. S.P. Huntington „Trzecia fala demokratyzacji”, Warszawa 1995, r. 1, 3, 4 i
3. J.A.Schumpeter „Kapiatalizm Socjalizm Demokracja”, Warszawa 1995, r. XXI, XXII
4. S. Amin, Wirus liberalizmu, Warszawa 2007, r. IV.

Literatura uzupełniająca:

5. J.-W. Müller, Co to jest populizm?, Warszawa 2017
6. J. Ranciere „Nienawiść do demokracji”, Warszawa 2008, r.IV

7. M. Grabowska, T. Szawiel „Budowanie demokracji. Podziały społeczne, partie polityczne i społeczeństwo obywatelskie w postkomunistycznej Polsce”, Warszawa 2003, r. 2, p. „Teorie demokracji”
8. W. Streeck, Kryzys kapitalizmu demokratycznego, Le Monde diplomatique - edycja polska, nr 1/2012.
9. Ch. Mouffe „Paradoks demokracji”, Wrocław 2005
10. P. Dybel, Dylematy demokracji. Kontekst polski, Kraków 2015, s.88-102.
11. M. Bobako, Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii politycznej, Kraków 2017, r.2.

14. Polityka autorytarna i totalitarna. Autorytaryzm i totalitaryzm jako polityka

Korzenie i społeczne źródła autorytaryzmu. Psychologiczne interpretacje autorytaryzmu. Systemy autorytarne i ich charakterystyka. Autorytaryzm jako styl sprawowania władzy. Władza totalna, doświadczenie despotii wschodnich i społeczeństwa hydraulicznego. Koncepcje władzy totalnej i totalitarnej. Model totalitarny, jego ewolucja i odmiany. Model totalitarny a inne modele władzy zmonopolizowanej, teoretyczne alternatywy modelu totalitarnego: teorie modernizacji, koncepcje historyczno-kulturowe, podejście organizacyjne, subwergencji, teoria zależności. Rodzaje totalitaryzmów. Dyskusja nt. autorytarnej bądź totalitarnej charakteru realnego socjalizmu. Tendencje totalitarne we współczesnych społeczeństwach. Instytucje totalne, władza totalna. Mechanizmy monopolizacji i totalizacji władzy

Literatura podstawowa:

1. Z. Pełczyński „Czy demokracja może być totalitarna”, „Studia nad totalitaryzmem”, „Marksizm: polskie doświadczenie”, „Polska droga od komunizmu” w: Z. Pełczyński „Polska droga od komunizmu”, Warszawa 2007
2. M. Ankiewicz /red./ „Władza i polityka. Wybór tekstów współczesnej politologii zachodniej”, Warszawa 1988, temat „System komunistyczny”
3. R. Bäcker „Nietradycyjna teoria polityki”, Toruń 2011, r.1, 2, 3
4. B. Kaczmarek „ W poszukiwaniu sił motorycznych i hegemonia transformacji”, w: J. Błuszkowski (red.) „Dylematy polskiej transformacji”, Warszawa 2008, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
5. M. Karwat *Związki między koncentracją, kumulacją i monopolizacją władzy. Analiza modelowa*, [w:] E. M. Marciniak, B. Kaczmarek (red.) „Władza i wybory. Między wyborem a monopolem”, *Studia Politologiczne*, vol. 55, Warszawa 2020, <http://www.studiapolitologiczne.pl/Zwiazki-miedzy-koncentracja-kumulacja-ni-monopolizacja-wladzy-Analiza-modelowa,123054,0,1.html>

Literatura uzupełniająca:

6. S. Ehrlich „Oblicza pluralizmów” Warszawa 1985, cz. II
7. B. Kaczmarek „Postkomunizm jako polityka”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 3”, Warszawa 2005,
8. B. Kaczmarek *Alternatywne interpretacje realnego socjalizmu*, [w:] M. Tobiasz, B. Kaczmarek (red.) „Autorytarne i manipulacyjne formy wpływu politycznego i władzy”, Warszawa 2020, <https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly>
9. H. Świda-Ziemba „Człowiek wewnątrznie zniewolony. Problemy psychosocjologiczne minionej formacji”, Warszawa 1998, „Wprowadzenie”, „System totalitarny”
10. M. Hirszowicz „Pułapki zaangażowania. Intelktualiści w służbie komunizmu”, Warszawa 2001, część I i III
11. J. Staniszkis „Postkomunizm. Próba opisu”, Gdańsk 2001, część I

12. E. Kamenka „Totalitaryzm”, w: R.E. Goodin, P. Petit „Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej”, Warszawa 1998

• **Sugerowana literatura dodatkowa do zrecenzowania – do wyboru jedna pozycja**

1. L. Althusser, W imię Marksa, Warszawa 2009
2. W. Anioł, „Trzecia Rzeczpospolita w trzech opowieściach. Wokół polskiej przemian 1989-2019”, Warszawa 2020
3. S. Amin „Zmurszały kapitalizm”, Warszawa 2004
4. S. Rose – Ackermann „Korupcja i rządy Przyczyny, skutki i drogi reform”, Warszawa 2001
5. R. Backer „Nietradycyjna teoria polityki”, Toruń 2011
6. M. Bankowicz „Krytycy marksizmu”, Kraków 2014
7. M. Bankowicz „Niedemokratyzm”, Kraków 2011
8. Z. Bauman „Ponowoczesność jako źródło cierpień”, Warszawa 2000
9. Z. Bauman „Socjalizm. Utopia w działaniu”, Warszawa 2010
10. J. Bakan „Korporacja. Patologiczna pogoń za zyskiem i władzą”, Warszawa 2006
11. U. Beck „Władza i przeciwwładza w epoce globalnej. Nowa ekonomia polityki światowej”, Warszawa 2005
12. W. Bello, Wojny żywnościowe, Warszawa 2011
13. R. J. Bernstein „Odnowa teorii społecznej i politycznej”, DSW 2015
14. A. Bihr „Nowomowa neoliberalna”, Warszawa 2008
15. M. Bobako, Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii polityki, Kraków 2017.
16. P. Bourdieu, Rozum praktyczny. O teorii działania, Kraków 2009.
17. P. Bourdieu, J-C Passeron „Reprodukcja. Elementy teorii systemu nauczania”, Warszawa 2006
18. P. Bourdieu oraz L.J.D. Wacquant „Zaproszenie do socjologii refleksyjnej”, Warszawa 2001
19. J. Butler „Uwikłani w płęć”, Warszawa 2008
20. G. Carter /wybór/ „Na krawędzi. Opowieści o kryzysie”, Warszawa 2011/2012
21. M. Castells „Siła tożsamości”, Warszawa 2008
22. M. Castells „Społeczeństwo sieci”, Warszawa 2008
23. H-J. Chang, Żli samarytanie. Mit wolnego rynku i tajna historia kapitalizmu, Warszawa 2015
24. J. Chodak „Teorie rewolucji w naukach społecznych”, Lublin 2012
25. B. Crick „W obronie polityki”, Warszawa 2004
26. R.A. Dahl, B. Stinebrickner „Współczesna analiza polityczna”, Warszawa 2007
27. L. Dowbor, „Co toż a gra? Nowe podejścia do gospodarki”, Warszawa 2017
28. P. Dybel, „Dylematy demokracji. Kontekst polski”, Kraków 2015
29. S. Ehrlich „Oblicza pluralizmów”, Warszawa 1985
30. M. Foucault, Narodziny biopolityki, Warszawa 2012.
31. M. Foucault „Trzeba bronić społeczeństwa. Wykłady w College de France”, 1976, Warszawa 1998,
32. M. Foucault „Podmiot i władza”, w: Lewą Nogą, nr 10/98
33. P. Frase, Cztery przyszłości. Wizje świata po kapitalizmie, Warszawa 2018

34. R. Fücks, Zielona rewolucja, Warszawa 2016
35. D. Graeber, Utopia regulaminów. O technologii, tępcie i ukrytych rozkoszach biurokracji, W-wa 2016
36. M. Hardt, A. Negri „Imperium”, Warszawa 2005
37. J. Hardy „Nowy polski kapitalizm”, Warszawa 2010
38. D. Harvey „Neoliberalizm Historia katastrofy”, Warszawa 2008
39. V. Havel „Siła bezsilnych i inne eseje”, Warszawa 2011
40. F.A. von Hayek „Zgubna pycha rozumu. O błędach socjalizmu”, Kraków 2004
41. J. Hryniewicz, „Polska na tle historycznych podziałów przestrzeni euroejskiej oraz współczesnych przemian gospodarczych, społecznych i politycznych”, Warszawa 2015
42. J. Hochfeld, „Studia o marksowskiej teorii społeczeństwa”, w: J.Hochfeld „Marksizm, Socjologia, Socjalizm.Wybór pism”, Warszawa 1982
43. S. Huntington „Trzecia fala demokratyzacji”, Warszawa 1995
44. T. Jackson, Dobrobyt bez wzrostu, Toruń 2015
45. M. Janion „Niesamowita Słowiańszczyzna”, Kraków 2006
46. M. Jarosz /red./ „Naznaczeni i napiętnowani. O wykluczeniu politycznym”, Warszawa 2008
47. B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001, „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003, „Metafory polityki 3”, Warszawa 2005, „Metafory polityki 4”, Warszawa 2013
48. B. Kaczmarek, M. Tobiasz (red.) Autorytarne i manipulacyjne formy wpływu politycznego i władzy”, Warszawa 2020
49. A.Z. Kamiński „Korupcja rządów. Państwa pokomunistyczne wobec globalizacji”, Warszawa 2004
50. A. Karpiński, „Prawda i kłamstwa o przemyśle Polska w obliczu III rewolucji przemysłowej”, Warszawa 2018
51. M. Karwat „Człowiek polityczny. Próba interpretacji marksistowskiej”, Warszawa 1989
52. M. Karwat, F. Pierzchalski (red.) „Uniwersytet i nauka o polityce. Sprawdziany tożsamości”, Warszawa 2022
53. M. Karwat Manipulacja. Rewizja stereotypów”, Warszawa 2022
54. M. Karwat „O karykaturze polityki”, Warszawa 2012
55. M. Karwat, B. Kaczmarek (red.) „Polityczność i polityka w refleksji teoriopolitycznej”, Studia Politologiczne vol. 37, Warszawa 2015
56. W. Kieżun „Patologia transformacji”, Warszawa 2023
57. N. Klein „Doktryna szoku. Jak współczesny kapitalizm wykorzystuje klęski żywiołowe i kryzysy społeczne”, Warszawa 2008
58. T. Klementewicz „Rozumienie polityki”, Warszawa 2010
59. T. Klementewicz „Geopolityka trwałego rozwoju”, Warszawa 2013
60. T. Klementewicz „Stawka większa niż rynek. U źródeł stagnacji kapitalizmu bez granic”, Warszawa 2015
61. T. Klementewicz „Kapitalizm na rozdrożu”, Warszawa 2019
62. V. Klemperer „LTI. (Lingua Tertii Imperii – Język Trzeciej Rzeszy). Notatnik filologa”, Kraków 1983

63. Konat, P. Wielgosz, *Realny kapitalizm. Wokół teorii kapitału monopolistycznego*, Warszawa 2018
64. G. Kołodko „Wędrujący świat”, Warszawa 2008
65. S. Kowalik, „Uśpione społeczeństwo. Szkice z psychologii globalizacji”, Warszawa 2015
66. T. Kowalik *www.Polska transformacja.pl*, Warszawa 2009
67. W. Kozub-Ciembroniewicz, B. Szlachta, H. Kowalska-Stus, M. Kiwior-Filo (red.) „Totalitaryzmy XX wieku Idee – instytucje – interpretacje”, Kraków 2011
68. S. Kozyr-Kowalski „Socjologia, społeczeństwo obywatelskie i państwo”, Poznań 1999
69. E. Laclau, C. Mouffe „Hegemonia i socjalistyczna strategia. Przyczynek do projektu radykalnej polityki demokratycznej”, Wrocław 2007
70. G. Lakoff „Nie myśl o słoni! Jak język kształtuje politykę”, Warszawa 2011
71. B. Latour „Polityka natury”, Warszawa 2009
72. A. Leder „Prześlona rewolucja”, Warszawa 2014
73. S. Lindqvist, *Terra nullius. Podróż przez ziemię niczyją*, Warszawa 2010.
74. J-H. Lorenzi, M. Berrebi, *Świat przemocy. Gospodarka światowa 2016-2030*, Warszawa 2018
75. A. Lubowski *Zbig Człowiek, który podminował Kreml*”, Warszawa 2011
76. E. N. Luttwak „Zamach stanu. Podręcznik”, Warszawa 2017
77. U. Marti „Niedotrzymana obietnica demokracji”, Warszawa 2010
78. M. Mikołajczyk, M. Karwat (red.) „Politologii model krytyczny”, Kraków 2017
79. Ch. Mouffe, *Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie*, Warszawa 2015
80. C. Mouffe „Paradoks demokracji”, Wrocław 2005
81. C. Mouffe „Polityczność”, Warszawa 2008
82. J.G. March, J.P. Olsen „Instytucje. Organizacyjne podstawy polityki”, Warszawa 2005
83. W. Morawski „Socjologia ekonomiczna”, Warszawa 2001
84. W. Morawski, W. Kozek /red./ „Załamanie porządku etatystycznego”, Warszawa 2005
85. J. Mucha „Socjologia jako krytyka społeczna Orientacja radykalna i krytyczna we współczesnej socjologii zachodniej”, Warszawa 1986
86. C. O’Neil, *Broń matematycznej zagłady. Jak algorytmy zwiększają nierówności i zagrażają demokracji*, Warszawa 2017
87. M. Olson „Logika działania zbiorowego Dobra publiczne i teoria grup”, Warszawa 2012
88. D. Ost „Klęska „Solidarności” Gniew i polityka w postkomunistycznej Europie”, Warszawa 2007
89. K. Pałeczki „Teoria władzy”, Kraków 2021
90. F. Pierzchalski, *Morfogeneza przywództwa politycznego. Pomiedzy strukturą a podmiotowością sprawczą*, Bydgoszcz 2013
91. Z. Pełczyński „Polska droga od komunizmu, refleksje nad historią i polityką 1956 – 2006”, Warszawa 2007
92. R. Pipes „Własność a wolność”, Warszawa 2000
93. M. Popkiewicz, *Rewolucja energetyczna. Ale po co?* Warszawa 2015
94. L. Porębski „Behawioralny model władzy”, Kraków 1996
95. L. Porębski „Między przemocą a godnością Teoria polityczna Harolda D. Lasswella”, Kraków 2007

96. P. Rosanvallon, *Dobre rządy*, Warszawa 2018
97. J. Roth „Cichy pucz Zawłaszczanie Europy przez niejawne elity gospodarczo-polityczne”, Poznań 2015
98. D. Rotkhopf „Superklasa. Kto rządzi światem?”, Warszawa 2009
99. B. Russel „Władza. Nowa analiza społeczna”, Warszawa 2001
100. A. Saad-Filho, D. Johnston /red./ „Neoliberalizm przed trybunałem”, Warszawa 2009
101. C. Schmitt „Teologia polityczna i inne pisma”, Kraków 2000
102. J. Scott, *Władza*, Warszawa 2006
103. R. Skarżyński „Mobilizacja polityczna”, Warszawa 2011
104. R. Skarżyński „Podstawowy dylemat politologii: Dyscyplina nauki czy potoczna wiedza o społeczeństwie. O tradycji Uniwersytetu i demarkacji wiedzy”, Białystok 2012
105. H. de Soto „Tajemnica kapitału Dlaczego kapitalizm triumfuje na Zachodzie a zawodzi gdzie indziej”, Warszawa 2002
106. J. Sowa „Ciesz się późny wnuku. Kolonializm, globalizacja i demokracja radykalna”, Kraków 2008
107. J. Sowa „Fantomowe ciało króla Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą”, Kraków 2011
108. J. Sowa „Inna Rzeczpospolita jest możliwa Widma przeszłości, wizje przyszłości”, WAB 2015
109. I. Shapiro „Stan teorii demokracji”, Warszawa 2006
110. A. Szahaj, *Neoliberalizm, turbokapitalizm, kryzys*, Warszawa 2017
111. Y. R. Simon „Ogólna teoria władzy”, Kraków 1998
112. J. Staniszkis „Postkomunizm. Próba opisu”, Gdańsk 2001
113. J. Staniszkis „Władza globalizacji”, Warszawa 2003
114. J. Staniszkis „O władzy i bezsilności”, Kraków 2006
115. J. Staniszkis „Zawładnąć Zarys procesualnej teorii władzy”, Warszawa 2012
116. J. Stiglitz „Globalizacja”, Warszawa 2004
117. B. Sutor „Etyka polityczna”, Warszawa 1994
118. K. Świrek, *Teorie ideologii na przecięciu marksizmu i psychoanalizy*, Warszawa 2018
119. *Teoria polityki*, roczniki 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022,
<https://www.ejournals.eu/TP/>
120. M. Tobiasz, J. Ziółkowski (red.) „Spory o kapitalizm”, Warszawa 2022
121. A. Toffler „Zmiana władzy. Wiedza, bogactwo i przemoc u progu XXI stulecia”, Poznań 2003
122. Y. Varufakis, *Globalny Minotaur. Europa, Ameryka i przyszłość światowej gospodarki*, Warszawa 2015
123. T. Veblen „Teoria klasy próżniaczej”, Warszawa 2008
124. I. Wallerstein „Koniec świata jaki znamy”, Warszawa 2004
125. I. Wallerstein „Analiza systemów – światów. Wprowadzenie”, Warszawa 2007
126. I. Wallerstein, R. Collins, M. Mann, G. Derluquian, C. Calhun, „Czy kapitalizm ma przyszłość”, Warszawa 2015
127. A. Walicki „Marksizm i skok do królestwa wolności”, Warszawa 1996
128. A. Walicki, *Od projektu komunistycznego do neoliberalnej utopii*, Kraków

2013

129. H. Welzer, *Wojny klimatyczne*, Warszawa 2010.
130. J. Wilkin (red.), *Jakość rządzenia w Polsce. Jak ją badać, monitorować i poprawiać?*, Warszawa 2013
131. W. Wesołowski /red./, *„Koncepcje polityki”*, Warszawa 2009
132. J. Węgrzecki, *„Wpływ, autorytet, dominacja Teorii władzy i ich struktura”*, Warszawa 2011
133. S. Wróbel, *„Władza i rozum. Stadia rozwojowe krytycznej teorii społecznej”*, Poznań 2002
134. E. Wnuk-Lipiński, *„Socjologia życia publicznego”*, Warszawa 2005
135. S. Žižek, *„Rewolucja u bram”*, Kraków 2006

● **Literatura podręcznikowa /przykładowa/**

1. K. von Beyme, *„Współczesne teorie polityczne”*, Warszawa 2005
2. R.E. Goodin, P. Pettit, *„Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej”*, Warszawa 1998
3. A. Heywood, *„Teoria polityki”*, Warszawa 2009
4. B. Krauz – Mozer, *„Teorie polityki”*, Warszawa 2005
5. A. Laska, *„Teoria polityki. Próba ujęcia integralnego”*, Bydgoszcz 2017
3. D. Marsh, G. Stoker, *„Teorie i metody w naukach politycznych”*, Kraków 2006
4. J. Nocoń, A. Laska, *„Teoria polityki Wprowadzenie”*, Warszawa 2005 i nast. wydanie
5. K. Opałek /red./, *„Elementy teorii polityki”*, Warszawa 1989

Wiele przydatnych do egzaminu tekstów znajduje się także w B. Kaczmarek /red./, *„Metafory polityki”*, *„Metafory polityki 2”*, *„Metafory polityki 3”* oraz w *„Metafory polityki 4”*.

Niektóre opracowania autorstwa prowadzącego wykłady można znaleźć na

<https://www.teoriapolityki.com/materialy-i-artykuly> a niektóre teksty innych autorów www.teoriapolityki.com a także <http://www.ejournals.eu/TP/> oraz